

**Малдың чаш төлүн бүрүн
камгалап алырынче!**

АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ КУЛЬТУРА-АМЫДЫРАЛ
ХАНДЫРЫЛГАЗЫН ЭКИЖИДЕРИНЧЕ

Бюджеттин күсели-биле профэвилел ак-
тивчилери — 14 миллион азыг проф-

Клубтарга деришкчинер болгаш кул-
ура херекселдери база библиотекаларга
омнар садып алыры-биле 300 миллион
рубль телевизияга.

ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлелинің Даргазы Н. А. Булганинның болгаш АКШ-тың Президенти Д. Эйзенхауэрнің аразында чагаалар солушканында хамаарыштыр

„ССРЭ-ний Министрлер Чөвүлелиний Даргазы
Мындааылар Николай А. Буланинга

Москва
1956 жылдың март 1-де

Шынчы сеткил-биле Силерниң

Ленинградчыларның ажыл-ишчи харызы

СЭКП-нин XX

съездизинин материалдарын

СЭБП-нің ХХ съездинің материалдарының талқы-была баштайты кычээдлер партиячыдышыкынының завод четикиниге болуп эркизеев.

Чер болгандан

Артистически концерти

Колхозтун алчынарын

Шык баарында сүт-бараан фермазынын жылдакчылары 5 чууттага бажынынын ичын белеткээн, хой фермазынын хой-сулары боттарынын күжү-биле 8 чуут-тага бажынынарын тударынга хореглэр 60 чуудукуту бекеш, кыштагларда чедир-

(СЭТА).

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИНГ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫН XX СЪЕЗДИЗИ

Эш К. Е. ВОРОШИЛОВТУН чугаазы

Эштер! XIX болгаш XX съездилериниң аразында үениң дүргүзүндө бистинг партияныстың ажал-чорудулазынын түн-недерин Топ Комитеттинг өтөт илетке-линге эш Хрущев үндүрүт.

Илеткеде Совет Эвилелинин бүтү деле-гей болгаш иштиги байдалынын ханы анализин беринген, коммунист тургу-зушкунунг теориянык болгаш прак-тиказын чугула айтыргалары чырыт-ган, бистинг экономикавысты улам ыңай көдүрериниң, бистинг улузүвүстү амыл-ралынын материалдыг база культуруг дениени көдүрериниң оруктары айтыт-ган.

Коммунист тургузушкунунг эң чу-гула айтыргаларын шийттиргенде, тайбынын, айым чок чорукту болгаш уластарың найыралын быжыгалаар дөш демиселде бистинг партияныстың улуз че-диншиктерин илеткеде айткан сан-түп-тер көргүзүп турар.

Бистинг экономикавысты көдүрериниң талазы-биле сөөлүг чылдарын дүргүзүндө чедип азынган чедикшиктериниң тодар-гай көргүзүчү болуп саннарын алап турганын, бистинг чонунг амылралынын байдаларын өңкүлгө дугайында бистинг партиянык сөксал чок сагыш салышкы-нын дугайын чугулап турар сан-түп-терин көргүзүп турганын херек чок. Ол сан-түптерин эш Хрущевтин илеткелинде бирде-бирэ чок бүтүн көргүсөн болгай.

Өтөтүт үениң дүргүзүндө партиянык Топ Комитет улуз ажал-агынын улам ыңай көдүрериниң, уластуруг хөгжүдери-ниң болгаш көдө ажал-агынын хожу-лашкынын уластуругунг айтыргалары-на, чонунг хандыларын өңкүлгө дугайында ай-тыргаларына улуз илеткегиниң салып келген.

Экономикавы көдүрериниң талазы-биле, партиянык өтөтүтүт үениң дүргүзүндө чо-рутаан хемчереи нинити билингир.

Уластуруг ажалында ажалыг дур-жуганы болгаш четистерин бүтү тала-биле өөренип көргөн, Топ Комитет 1955 чылдын июль пленумунга уластуруг бү-тү ажалында эң чаз техникаын иле-теридиринче, бүдүргөниң бүтү тала-биле механизастарынча база өңкүлгө ажалы-на, ажал үндөүлө, ажал-агынын, бүдүргөчүлүг улуз-биле бедирлеринче, продукциянык дөш-үениң чингидиринче болгаш өңкүлгө ажалынын уластуругунг хемчереи ажалыг болгаш болгаш.

Уластуруг улам ыңай хөгжүдери-ниң, ону чаз, улам бедик техникаг дөшкөчө көдүрериниң талазы-биле партиянык хемчереи ажалыг беш чыл пазынын дугайында партиянык XX съездилеринг Директиваларын төлөвилегинде тодар-гай илеретинген.

Көдө ажал-агынын талазында өңкүлгө хой адырларын, илангала тарба болгаш ма прокутуларын бүдүрүш мн-аш адырларын дика хожулашкынын чылдалаарын Топ Комитет иле-реткен болгаш бүтү көдө ажал-агынын шыгымын-биле көдүрерин көрүп турар хемчереи ажалыг дөш чорукту турар.

Көдө ажал-агы талазы-биле ол хем-череи чоруктарынын баштайгы ажалыг түнделерин бистер сөксал ханышкы-нын-биле демделген болуп бис.

Көдө ажал-агы продукциянын бү-дүргөниң уластуругунг талазы-биле партиянык айткан программанын хууса бетинде күөсүр деп хой-хой районар-нын болгаш областтарын колхозчуларын боттарына ап турар хулазелерин партиянык база уластуру бүтү нини чүдүлүшкунунг болурун турарлар. Бир өвс колхозтарын, совхозтарын болгаш МТС-теринг муракчы дуржула-зын көдө ажал-агынын бүтү ажалы-ниң чилерин дөш, ол дуржулазын бүтү колхозтарга база совхозтарга нестедер-ринге дулазыр дөш уластуруг ажалы-дачкылар, тускай өртемниглер бүтү кү-женишкунунг салыра болза, көдө ажал-агынын көдүрер талазы-биле чаз беш чыл пазынын онзалгалары ажалыг беш чылдыг Директиваларын төлөвиле-линде көдүргөниңден дика кыска хууса-ларга күөсүренин туруп болуп деп иле-рөгү бүтү барымдаалар бисте бар.

Бистинг чуртувуса тулушкунунг кайы хире уластуругунг бистинг шунтувуса өңкүлгө билингир. 1956 чылда капитал тулушкунунг күөсүренин ажал-хөргө-лиңден 160 ажал миллиард рубль, а а-жалыг беш чылда 990 миллиард рубль чарыгала турар.

Тулушкунг ажалдарын чүгө индустри-алдыг оруктары шыкчип, тулушкунг ажалдарын калбаа-биле механизастар турган, чангыс айл төлөвилегин болгаш тулушкунунг өң-не дешигилегин ажалы-рын ажаллап турган, тулушкунунг өр-гөжөк чугула калыбарынын болгаш дүргөн темптерин хандырып болуп деп, Топ Комитет шын түнделди кылган. Тулу-жуларын боттарынын—ажыкчыларын, иккелеринин болгаш техниктерин кир-жалгези-биле тулушкунунг өртөн чин-гидиринг уластуруг ажалыг ажитыган.

Тулушкунг ажалыгларын өренип көргөниң түнелинде, партиянык Топ Комитет улуз ажал-агынын бот-да адырнын талазы-биле тодаргай програм-маны ажаллап кылган.

Эштер! Бир өвс империяларын күрү-веле биске чонук уластуруг тала-зын хандыра болза, бистинг Төрөн чурту-вустунг экономикаын база культуругунг хөгжүдериң Совет өрге-чагырганын чылдарында амылралында-жаа хийип кыл-мыш маада турар ийне бис база бистинг соци-алист тургузувустунг бүтү-ле чазгай чүдүлгөриң ол бекен көрө берген турар ийне бис дөшкөчө тода билип турар бис.

Империялыг күрүвелег тилкелен соци-алист баштайгы чүртүн чок кыл-шап каар дөш бүтү-ле чүвени кыл-шап турган-нар.

Интервенция, аквардешилер, ин-тервенциялыг бистинг Төрөн чурту-вусту үсептөп, көргүчүг трегдешил-кинге таварыштырып, бистинг аш-чүт-бүл, экономикаг блокада-биле боой ту-дуп каарын оралдаш турганнар. Бистинг ажалыг партияныска уластуруг совет улуз, өрге-чагырганы болурун холуга алгаш, болурун амылралы болгаш ха-маарышпас чорук дөш, кадыг-жонунг тулушкунунг чоруктар, ыңаарга дай-ымнарын үндүр сымарган сонда дүгү-чү белеп турар, мидыг болгонда, хөргөн халдашкында ажалас дөш, камгалга өвсөс өвс ажал-хөргөн чарыгдар ужура таварыш турган.

Ол бүтү бистинг өтүшкүчүсү бер-гедип, моондактан турган. Ичканган чү-лө совет уластуруг маадырыг демисел, оң карак-кымыл ажал-агы, организа-сты болгаш шымак чорук империялы-теринг кордашкынын буза шапкан база бистинг социалист күрүвеси де-легей эң күчүлүг күрүвектерин бирэ-зичин дениениңе чедип көдүргөн.

Социалист тургузула бар бүтү-ле ар-галарын болгаш артык күштерин комму-нист партиянык, Совет чазактын бол-гаш бүтү уластуруг ажалыг билингир бистинг чедикшиктериниң хемчереи хой күчүлүг талазы-биле хамаарып дөшкөчө база билер бис.

Ам, социалист система чедикшик-тиң келди, капиталдыг болурун артык күшүтүп херек кылганга көргөсө, бистинг тургузувусту бүтү тала-биле ай-зыраңгайдып, чамык эволюларда бар четистерин болгаш шыкчыларын уласту-рап, хожулап турар уластуругунг көдүрүп, оң-биле коммунист тургу-зушкунунг чингидип турар шак мидыг хемчере-лерин ажаллап кылмыр бистинг уласту-руг партияныска чонук чугула.

XX съездилеринг сонда үениң дүргү-зүндө партиянык ажал-чорудулазын үнел-сеп көрдө, бот талазы-биле хемчереи көрө бол-за чугула деп болуп тур мен. Бистинг э-кономикавысты улам ыңай өңкүлгөниң бар турар аргаларын илеретип талазы-биле Топ Комитет уластуруг ажалыг чорукта-нын, ол аргаларын ажалыгларын сорула-ларын шын тодаркаанын болгаш көдүргөн сорулагарын амылралга боттандырап дөш бүтү күш-биле демиселенин чугу-лап каар херек.

Топ Комитеттинг съездиге өтөт иле-ткелге эш Хрущев уластуруг четистерин билингириниң шычы чорук-биле илерет-кен, ол четистерин уластурап болза коммунист тургузушкунунг талазы-биле партиянык айткан планнарын чедик-шингир боттандырыныг өрөгөк чугула негедип болуп.

Бистинг планнарын чедикшингир күөсүдиринг шийттиргип чүгүл болуп күш-ажыгдыг бүдүргөчүлүг бедирле-ринг, чаз, муракчы техникаын нестедер-ринг болгаш ону шийткөдип алыр-нын, ол мн-аш бүтү-ле чүдүлгө камгалгалыг, камыг болуп чорукту чо-рууларын болгаш материалдыг үнел-сип чүдүлгө сагыш чонангыр болурун өр-гөжөк чугула негедип илеткеде онза ки-чөнгөйи салып турар. Бистинг ажалы-агынын бот уластуруг аргаларын дөшү-биле ажаллап турар уластуруг.

Топ Комитеттинг негиз турары мн-аш, партиянык, совет, ажал-агы ула-стуругунг ажал-агы барымдаалар, бюрократ уластуругунг методтарында ойтала-лар, муракчы ажалыгларын, колхоз-чуларын болгаш тускай өртемниглерин дуржулазын калбаа-биле даянып, мас-саларга боттотуп организацы ажалыг бүтү хемчереи-биле күштердир уластуруг бис.

Ажал-агы болгаш культура тургу-зушкунунг, тайбын болгаш уластуруг өң-найыралы дөш демиселде бистинг че-диншиктериниң, Топ Комитеттинг өтөт илеткелинде эш Хрущевтин айтканын коммунист тургузушкунунг чаз со-рулагалар, оларын шийттиргенниң оруктары база аргалары чүгө комму-нист өвс, харын база совет кижиги бүрү-зү, бүтү делегейде бистинг хамык өңү-териниң хей-азт киирип турар.

Ам кол чүгө болза, коммунист тургу-зушкунунг айтканын планнарын амыл-ралга боттандырып дөш, бүтү күжө-нишкын-биле, турушту-биле болгаш кы-зымаккай-биле ажаллап киреринде бо-луп турар.

Эштер! Өтөтүт үениң дүргүзүндө Топ Комитет болурун ажал-чорудулазынга коллективтиг уластуругунг дениниң принципин быжым-биле болгаш чайгы-лык чогу-биле чорукту келген.

Ажалга коллективтиг болурунун ол дениниң принципин моон сонгаар-да быжыгалап уластуруг бис, чүгө дөшкөчө ол мидыг байдалар турла, болурун болуп ажалладалар чазлап, партиянык дөшкөчө ажалыг чоннарын калбаа масаларын улам сырый каттыштырып болуп бис.

Бистинг партияныска уластуруг баш-тайгыда туруп турган болгаш оң кызыла-чок илеткин база деткичезин ап турар. Коммунист партия, Совет күрүвө, бистин бүтү уластурус — ол дөшкөчө чангыс аай, тилкелерис болгаш күчүлүг күш-тур. Болурун коммунист партияныга уластуругун совет уластуругун тургу-зушкунунг чаз-чаз тилкелериниң оруу-биле моон сонгаар-да быжым-биле чоруктур. (Ургучулдиг адыш часкаашкыны).

Эштер! Илеткелин чаз, муракчы политикаг корум-чурмунын тургуза-рын төдөгө көсүп көрбөс чорудула-ла-

ры делегейде болуп турар үдө чурттап турар бис. Совет Эвилели-биле кады кат-тыштыр алырга кижиги төрөгөтениң үш-түд бир кезин болуп турар хей-хөй ула-стар социализмниң тургузушкунунг оруунда быжым-биле туруп алган болгаш ол орукка чыл келген дүдүм-на улам чаз-чаз чедикшиктерин чедип ап турар-лар. Азиянык болгаш Африканык чуртта-рында чүс-чүс миллион кижилер бүтү-биле өтүп база көдүлүп турар. Олар ко-лонизалдыг системаның — уластуругунг угаан-сагыжын бузартаган ол кара-бажыныкты өргү түдүп үргөп, национал күрүвектерин тургузуп ап, нини-полити-тиг амылралыг илдекейлиг киржип өгө-лөп турарлар.

Чоокта чаз-чаз чүгүн-базын империя-лыг кылды уластуруг кадыг-жонунг-биле көдүлүп, чатыртпаан кылды патриоттарын хийип өдүрүп турган шыккайла. А ам уластуруг Кылды Уластуруг Республика болза Чөв чүгө уластуругунг хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруктуң, тайбынык болгаш найыралынын күчүлүг чедикшик-тиг болуп турар, калыбарынын чаз со-циалист тургузушкуну көсүп көрбөс хемчереи чорукту турар. (Ургучулдиг адыш часкаашкыны).

Индий уластуруг колонизаторлар база-ла чоокта чаз көргөп чок, каржым-биле көдүлүп, оң хосталга ынакшыдыг чо-руунун бичи-даа илерешкенин боой түдүп, индий солдаттарын оларын хө-нү чок дайныраа сымарган турганнар. Ам Индия Республика хамаарышпас ула-стүрүк болуп хөгжүп, уластуруг ажалы-нагына тайбынык, өң-найыралыг камга-лакчы болуп демиселенип турар. (Адыш часкаашкыны).

Даштыкынык дараалыг болгаш оң аар-берге уластуругунга уластуруг дөшкөчө Азиянык база Африканык бүтү чуртта-рын хаара туткан, Латин Американык чуртта-рында нестедер өгөжөс.

Бо бүтү дөшкөчө көшкөк хөгжүдөлиг чурттагы даштыкы күрүвектеринг тер-гидикшикниң үеи дөшкөчө кылдыр төнүп турар дөшкөчө олар. Дардактан уластуругунг национал чазгайдыр төрү-түнерин болгаш колонизаторларынг кулаанындан бүрүн хосталарын үеи көргөн.

Азиянык болгаш Африканык олуган уластуруг тайбын дөшкөчө илдекей-лиг киржиңер. Оң түнелинде, тайбынык уластуруг херек дөшкөчө илдекейлеринг фронтунг хемчөк чок калбарган. Совет Эвилелинин, Кылатын болгаш ула-стуруг демократиянык бүтү чурттарынын уластуруг-биле кады тайбын дөшкөчө чедикшиктеринг хураалында Индиянык, Бирманык, Афганистанык, Индонезия-нык, Египеттик, Сириянык болгаш өскө-дө чурттарынын уластуруг идеалдыг чо-руу олураарлар.

Совет Эвилели Кылды Уластуруг Респу-блика биле болгаш уластуруг демократиянык бүтү чурттары-биле кады уластуругунг тайбын, хосталга, хамаарышпас чорук болгаш бүтү кижилеринг аас-кежиги дөшкөчө башкарычы күш болуп турган болгаш болуп-даа турар. (Адыш часкаашкыны).

Эштер! Булганин биле Хрущевтин Ин-дияга, Бирмат болгаш Афганистанга чо-розанын уластуруг чедикшикниң болза, ол чурттарынын ажалыг чоннарын маса-ларын мунунга боттарынын чугула-рында олар Чөв чүгө чурттарынын уластуругунг болуп турар болдаларын, сеткил-хөнгүн илереткени-биле тайы-лазырлар. Совет Эвилелинин төлөвиле-чилеринг нүгүр-биле Азиянык ула-стуруг тайбын болгаш национал хама-арышпас чорук дөш, бүтү уластуругунг чырыккайлыг келер үеи дөш чайгыш чок демиселчилерин көргөн. Шериг блоктарын ийкеле, азы камыг-бир өскө негеделерин дөшкөчө, оларын иштиги херектеринг киржиңир турган, олар-биле экономикаг болгаш культуруг харылазынын дөш өргөп түнелинде бү-тү хемчереи-биле калбарыныг Совет Эвилелиниң белиниң ол уластуруг көргөн. (Адыш часкаашкыны).

Топ Комитеттинг өтөт илеткелинде эш Хрущев марксизм анализе үндөүлөш ажалы үениң бүтү делегей хөгжүдөли-ниң чугула үш: айи системаларын тай-бын кожа-хөлбө турарынын дугайында, амыг үеи дайыбарын болурун барым болурун дугайында, ажал-бүрү чурттар-нын социализмге шийттирген хемчере-риниң дугайында айтыргаларын талазы-биле чугула теоретиктиг түнделерин кылды. Ол айтыргаларын теория талазы-биле ажаллап кылган болза марксизм-ни-ленинизм чогаалынын өң-биле ажаллазынын кайгамчыктыг үгөргө-чүжө болуп-дур.

Ол айтыргаларын марксизм-ленинизм шийттирген политиктиг ула-стуруг дугайында, чүгө дөшкөчө бот боттары-биле бүтү уластуруг салымы ол айты-рыглар-биле холбошкан, ол айтыргаларга шын харын болгаш болгаш уластуруг найыралы дөш, национал хамаарышпас чорук дөш, чырыккайлыг келер үеи дөш бүтү демиселчилерин чепсеген турар.

Алы-агы ийи системаларын тайбын кожа-хөлбө турары—түр үениң тактык-тыг чорудулазын өвс, харын совет даш-тыкы политикаын ленинчип принцип болуп, ол принципни совет күрүвек-теринг тургузушкунг келген үезинде-не бистинг партияныска болгаш совет күрүвө чайгы-лык чокка боттандырып турар.

Ийи системаларын тайбын кожа-хөл-бө турарынын болгаш амыг үениң хөг-жүдөлиниң байдалында дайыбарын бол-дурбай барып болурун дугайында принципналыг айтыргаларын барымда-лаш, коммунист партия болгаш совет күрүвө уластуруг ажалыг тайбынык болгаш өң-найыралыг политикаын чүгө

шынчыл, чайгыш чокка чорудуп турар. Ол дугайын өргөн 1955 чылда даш-тыкы политика талазы-биле боттандырган актылар боттандыкка-биле чугула-лап турар.

Бистинг чазавыс чепсегит күштерин кызырап болгаш өтөтүгү база водородтук чепсегитиң хоргудаар дугайында тодар-гай саналарын каттышкан нацияларынг Организациянык көөртү-биле 1955 чыл-дын май 10-да киирген билингир бол-гай. Оң-биле кады бистер СССР-нин Чепсегити Күштериндө 640 муң кижини кызырап, 1956 чылдын бюджетинде камгалга чарыгдаларын бары-ла 10 мил-лиард рубль эвезеткеш, чепсегизиниң кийини күштер талазы-биле хемчереи херек кырынга боттандырынга база чизагысты көргөсөн, Порт Артура бол-гаш Порт-Артур-Джа боттарынык шери-г-дөшкөчө базаларынын дүжүргөн бис.

Австрия-биле Күрүне керезин чара-рынга Совет Эвилели инициативанын ү-дүргөн болгаш болурун шериглерин ол чурттан үндүрүп алган. Совет чазак Гер-ман Федералдыг Республика-биле дипло-маттыг харылазынын тургузуп алган, бот-боттарынын аразына харылазалар дугайында Герман Демократтыг Респу-блика-биле Күрүне керезин чарган, Гер-маниядан дөрт күрүвектерин шериглерин үндүрүп дугайында саналды көөртү-биле барыны талазы күрүвектерге кирген.

Совет Эвилелиниң инициативанын өң-гаар Югославия-биле өң-найыралыг хары-лазаларын катан тургускан, ол харыла-залар үр үеи таарымча чок турган бол-гай.

Дөрт уластуруг күрүвектеринг баштык-тарынын Жеңеа чөүлө хураалын чедик-шингир болурун хандырап дөш бистинг чуртувус биче өвс күженишкунунг үндүргөн, ол чөүлө хураалын түнелинде уластуруг ажалынын дүжүргөчө чо-руу болган.

Уластуруг аразында бот-боттарынык билчир чорукту быжыгалаарын болгаш уластуруг ажалынын дүжүргөчө чо-руу чымчалы-рын өргө-ажыктарына СССР-ниң кы-зымаккай күженишкунунг түнелинде 16 чурттарыны каттышкан На-цияларынг Организациянык хулазын алган.

Уластуруг аразынын дүжүргөчө чо-руу чымчалы, бот-боттарына бүтүрөжир чорукту тургузаар, бүтү делегей тайбын быжыгалаар сорула-биле коммунист партия болгаш совет күрүвектеринг дөшкөчө организацынык хулазын алган.

Бистинг чуртувуса Индиянык, Англия-нык, Франциянык, Япониянык, Югосла-виянык, Швециянык, Финляндиянык, Австриянык, Бельгиянык, Албания-нык, Сириянык, Люксембургтук, Польша-нык, Иранык, Болгариянык парламен-тилеринг төлөвлөргөн чоранын билингир болган.

СССР-ниң Дөшкөчө Сөвдиянык төлө-влөргөн чоранын Финляндияга, Польша-га, Югославияга, Албанияга, Чехосла-вияга, Болгарияга, Венгрияга болгаш Герман Демократтыг Республикага чоран-нар.

Оң ажалы, СССР-ниң Дөшкөчө Сөвдиянык парламент болуп ажал-бүрү чурттарынын 40 ажал парламенттерин каттыштырып турар Парламенттер аразынын эвиле-линге кирип алган.

Дика хөй парламентар төлөвлөргөн Совет Эвилелиниң болгаш СССР-ниң Дөшкөчө Сөвдиянык даштыкыга чоран-нык болуп бүрүн шымактырып, чурттар-нын аразында бот-боттарынын харыла-залын экижидерине чугула роль ойнап турар.

Совет Эвилелиниң тайбын ынакшы-дыг идеалдыг политикаын түнелинде уластуруг аразында байлаз өңкүжүп, уластуруг тыныж чингеп ажаан, СССР-ниң болгаш социализмге база де-мократиянык бүтү латериниң даштыкы политиктиг тургуштары, бүтү делегейге тайбын дөш бүтү демиселчилеринг тур-гуштары быжыккан.

Бистинг тайбын дөшкөчө хемчереи тур-гуштарынын уластуруг чуртувусунг кожаады өвс. Совет Эвилели—кадыг-даа агрессорга согушкунунг ойтур-ша-вымынын бээр бүтү өргөжөк чугула чүдүлгө болурун өргөсө дөшкөчө күчүлүг күрүвө. Амыг үениң дайынынын кайы хире уластуруг ажалынын болгаш трегдеш-терин чедирерин билер болгаш, —бистер тайбынын камгаллап турар бис.

Делегейин ийи дайынында бистинг шаандакы эвилелчилеринг—шериг ула-стуруг ажалында оң билер. Олар ботта-рынын политикаын оң билги алган чүдүлгө чогур түнелерин үндүргөн-нөр болза өң-ле болуп ийне. (Адыш часкаашкыны).

Чедип ажал чүгө бистеринг кан-чалгаа оожурган болжамыс билингир. Тайбынык дайыбары, а мидыг кижилер бар, монополияларын, байырынын өргө-ажыктарына чепсегизиниң кийини өдөргөн дүжүргөн үргүчүлөшкөн турар. Чаз дайынын күтүп үндүрүп дөшкөчө орадаштыр болгаш моон сонгаар-да орадаштырлар. Ичканган бүтү уластуру-гунг тайбын дөшкөчө демисел ол дөшкөчө ула-стуруг ажалынын чугула сорулазын, оң чедикшиктеринг шийттирген чүгө

ле Совет Эвилелиниң ажалыг чоннары өвс, харын делегейин бүтү уластуруг шунту-ла хан-хамырын согуургалды.

Эштер! Бистинг чуртувустунг мунунда туруп турар уластуруглар Совет күрүв-ени улам ыңай быжыгалаарын болгаш кү-рүне аппаратынын бүтү эволюциянык ажал-чорудулазын социалист хойлу-дурму күштердиринг негиз турар.

Топ Комитеттинг өтөт илеткелинге эш Хрущевтин көдүргөн үндүргөн коммуни-ст тургузушкунунг программанын бот-тандырып ажалыг чоннарын чогаалы-чы инициативанын бүтү хемчереи-биле калбары-биле, күрүвекти өргөп баш-таарыны оларын улам уластуруг турары-биле, совет социалист демократияны улам ыңай хөгжүдери-биле сырый холбош-тан.

Ажалыг чоннарын депутаттарынын Советтери Совет күрүвекти туруп кел-генин 38 чылдын дүргүзүндө совет кү-рүне тургузушкунг тендик дивес полити-тиг үнеленин болуп турар өдүлүг ула-стуруг ажалынын органдарын өдүп, кандалган болгаш быжыккан.

Советтеринг уластуруг дугайында кампанияларынга уластуруг до-стаал илдекейлиг чорук болгаш өрге-ча-гырганын төп база чер-чер органдарында депутаттар согуш турар, согушчуларын барык-ла кижиги бүрүзү киржип турары херекчел турар. Советтеринг ажал-бүрү талазы ажал-чорудулазын миллион-миллион совет кижилеринг өң-гаар-биле киржилгези база-ла ол дугайын херекчел турар.

Индиг байдалар турда, өтөт илетке-ли демделген совет ажалында бар турар четистерге эңгиреп аржаж. А ол чет-истер ам-даа өвөс өвс.

Илангала эш Хрущев эвилелденген бол-гаш автономн республикаларын Дөшкөчө Советтеринг сессияларын чымылдырды Советтеринг доктааткан хуусааларын хажип турар дөшкөчө айттып турду. Шы-нап-ла, өргөн чымыл чамык эвилелден-ген республикаларга Дөшкөчө Советтеринг сессияларын, Конституцияга көдүргөннү өдүлүг ийи катан өрттериниң орунга, чангыс-чангыс катан өрттерин.

Ол дөшкөчө Конституцияны чүгө өңу барымдаалып үрөни ол өвс. Советтеринг сессияларын доктааткан хуусааларында чымдырбай турар черлерге, Советтер боттарынын өтөтүтүг болгаш күөсүдиринг органдарына хамаарыштыр уластуруг ро-лон ч

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИНГ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫНГ XX СЪЕЗДИЗИ

Эш ВОРОШИЛОВТУН чугаазының төнчүзү

ажыл төлөпкөн бичелетпей турган, чеди шактыг ажал хүнү чорутар, а ажалы чоннарнын чамлык көзөктөргө — алды шактыг ажал хүнү доктадыр сорулганы салып турар.

Бо улуг сорулгаларын шийтирээр-биле холбоштыр күш-ажылдын дугайында хоолжудулганы чаартып көөр болгаш корум-чурумчулар дугайында айтырыгын тургуса чогуур. Эвилелден республикаларнын күш-ажыл дугайында хей чыларнын мурунгула хүдөө алганы хоолжудуларнын күштүг турар көзөктөргө хей немердирер болжон, оо үнүн дүргүдө бистин күрүнеске болгулаан социал-экономикаг эскериникинери ам-даа черле илердип шыдааын турарынч ужурунда ону кылары база-да эргежок чугула болуп турар.

Бистин хоолжудулганы улуу-биле чурумчулар болгаш социалистг хоолжудууну сагыр чорукту улам кый быжылаарына чугула чепсек болур ССРЭ-нин Конституциясында көрдүнгөн хоолжудуларнын белеткери дүргөдөр дөш, ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиуму болуура хамаарып бүгү кемчелерин чорутура апар ужуруг.

Амгы үедө чаа Кеземче болгаш Кеземче-чорудууларгө көзөктөргө төлөпкөндө бичелеткен, оларын ажаллап чорутура болза социалистг эрге-сатылазын быжылаарына болгаш хамаатыларын эргелерин камгалаарын хандыраарына чугула ролду ойнар.

Эштер! Партиянын Төп Комитеди социалистг хоолжудууну сагыр чорукту быжылаарына улуз кичээгенин салып турар. Алдынан кемчелерин түнелде прокурор хайгааралы болуун эргелде катан тургустунган болгаш күнтелген.

СЭКП Төп Комитетинин айтышкынарын баугара ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиуму ССРЭ-де прокурор хайгааралы дугайында чаа дүргүнү былааа. Совет прокуратуранын ролуну болгаш сорулгаларын дугайында ленинчи айтышкынарын биле дүштүр тургустунган дүргү болза, прокурор органдарнын ажал-чорудууларын тодаргай программазы болуп, хоолжудууну ССРЭ-нин бүгү албан черлеринин албан дужаалыг кижилерин болгаш хамаатыларын шынчыл сагыры дөш демисеге приципалдыг база эптем чок болур сорулганы ол органдарын мурунгула салып турар.

Социалистг хоолжудууну сагыры быжылаар дугайында партиянын Төп Комитетинин айтышкынарын күтсеп төдөдө, административг кемчелер-биле чергелештир, бистин кадарларыны кижилерин таллазы-биле, бүгү чонун ортузунга совет хоолжудуларын болгаш оларын бүгү хамаатыларын хамык чок күтсепкери эргежок чугулазын калбаа-биле пропагандаларын таллазы-биле улуз болгаш кымык ажал негетини турар. Бистин кадарларыны партия, совет ажал-агыл, профивиле ажалдачылар—адаандан үстүнө чедир хоолжудуларын ийин билги, хамык чокка ажаллаан турар кылар ажал-херекти тургузар херек. Социалистг хоолжудууну сагыры дөш демисеге улуз рол бистин парлагавыста онаакын турар, парлагта хейлү кылып шыдаар болгаш кылар-даа ужуруг.

Социалистг хоолжудууну быжылаарын эрге-ажыктар хамаатыларын билдириникинери болгаш хоомдаларын көрүгүн таллазы-биле бистин күрне органдарынчыл ажалын экижидерин шынчыл негеп турар. Ажалчы чоннар боттарынын билдириникинере кайыр чүгү дугайында чүгү дулаамчыл дилеп турар эвес, харын совет аппараттын ажалында чептестери болган чок-ла айтп, фабрикаларын болгаш заводдарын, колхозтарын болгаш совхозтарын, бистин албан черлеринин ажалын экижидер таллазы-биле үнелги саналарын киярип турарлар.

Чер-черин Советтеринин хей-хей күтсеп комитеттеринге, а ол ышкаш чамлык министрстволарг чоруткан хыналда болза, күрүнегич бо чугула херээде улуз чептестер барын көргүзүп турар. Хей-хей албан черлеринде хоомдаларын көрүгүн хоолжуду-биле доктааткан хуусаларын үрөп турар, билдириникинери эртин турарын болгаш ол таллазы-биле хүдөө алдынан шийтирлерин контрол чок болуп турар, билдириникинере буу барымдаалаан харымаларын динчалып турар. Ажалчы чоннарнын билдириникинери болгаш хоомдаларын ийинг ажал кичээгөй жок, байы хамаан чок көөр чорук совет органдарын ат-алдарын күдүлүдүп турар.

Ажалчы чоннарнын билдириникинери бөрөкратыг көөр чорукту шийтирлик-биле уутууларын, билдириникинери чептүг белекелерин көөр болгаш хандыра таллазы-биле ажалды экижидер эргежок чугула.

Ажалчы чоннарнын хей санын билдиникинери болгаш чептүг хоомдаларын турттууларын турар чыдааганарын уутууларда, бистин кол кичээгенине совет албан черлеринин, бүдүрүлгелерин, колхозтарын болгаш хей-ниги органдарынын ажалын экижидеринче, совет күрне аппараты эки ажалдаан, боттарынын шийтирлерин хоолжуду үндө-аллаан турарынче, совет ажалдакчыларнын кадарлары боттарынын ажалына ажалчы чоннарнын эрге-ажыктарын болгаш негелдерин барымдаалаан, боттарынын хүдээлдерин кичээгөйлик база аксеткилдиг көргөн турарынче мөөнөттинген турар ужуруг.

Эштер! Коммунизминин медресидиг тур-

гузукчулар кыдыр совет кижилерин кижилеринин таллазы-биле бистин партияны болгаш күрүнеге улуз база бүгү таллазы ажалды чорудуп турар. Ол ажалды түнелде ажалчыларнын, колхозчуларнын, интеллигенциянын политиктиг болгаш күш-ажылчын илдепей, оларнын организастын база сагыла-чурумну саксаал чок өзүп турар.

Өзүп олурар салгалчыларын кижилерин бисте база хей чүдүлдерин кылып турар. Совет ажалыктар күш-шылдаа, угаан-сеткил-даа таллазы-биле калык, болуун алдарыг Төрөн чуртунга болгаш Коммунистг партияныг кымылаар чок бердинген өзүп турар. Бистин ажалыктарын дайынчы сундугушкун-биле болгаш туртутуу-биле үлөтүрүп, көдө ажал-агылда, транспортта, ажал-бүрү албан черлеринде ажаллап турарлар, а Чепсектиг Күштеринин составына тургаш, болуун дайынчы, политиктиг белекелерин билир дөш амыр-дыш чок ажаллап турарлар.

Ооң-биле кады бистин ажалыктарын ортузунда ам-даа бар болуп турар үен-даян болушкунуларын өлп өртүп шыдаас бис.

Сөөлүг дайын болуун бүгү бергелери-биле болуун сагаларын бистин ажалыктарга халдаткан дээрин чыгынгын чок. Дайынчыларын аг-терин бистин чуртуктузун хей райондарын хоомура-үрелишкенине таварыштырган, миллион-миллион улуз кижилерин болгаш уругларын дескенерин калыг-берге салымын көөр ужура таварыштырган, миллион-миллион уруглар алалары болгаш нелери чок арткан. Чам нажында ада-незинин хайгааралы чок артп, дайын үзүнгүн түргөдөлгөн көрүп эртен хей-хей элээди оолдарын болгаш уругларын ажал-чанына ол бүгү багай сыйдарын халдатпайн барын шыдаас турган.

Бесүстөрүн болгаш боттарынын азырады кижилерин ышкынган уругларга бисте уруглар бажынаарынчыл четкини тургустунган, бот-нелерге уругларын азыраарына материалдыг дулаамчынны көргүзүп турар. Мычалаа-даа хей-хей уругларын бажынаарында кижилерин ажалы болжымже багай тургустунган болбайн. Чер-черин хей-хей совет болгаш партия органдарын уругларын халдычак албан черлеринин дугайында четпес кичээгөй салып турар.

Бесүстөргө, а ол ышкаш уругларын бажыныг кижилерин аргач чок ада-нелерин уругларынга школа-интернаттарын тургузар дугайында, ол школаларын уругларын сагыш-сеткилдиг болгаш күш-ажылдыг бүгү таллазы кижилеринин организастаар дугайында айтырыгын сыедиге өчтөт илелдеге мырмачыл шыг тургустун.

Бистин ортумак-даа, дээди-даа школа-ыс, бистин бүгү пропагандыс совет улустун чаалап алган эргелерин бирлөбө чок тайылырлап турар, мычалаа-даа оон-биле кады совет кижилерин хүдээлдерин болгаш оларын шийдеге ак-сеткилдиг ажалдаар деп эң чугула хүдээлгенин четпес тайылырлап турар ышкынч-тур.

Коммунизмин тургузар дөш, бүгү улус-биле кады ак-сеткилдиг болгаш медресидиг ажалдаар деп хүдээлгелерин совет ажалыктарга чүгө тайылырлаары эргежок чугула эвес дээрин билдинтир. Адаа бистин ажалыктарын доктаамал, билдинлик-биле өөредир херек.

Бистин ажалыктарын база бүгү совет улус кижиги курут чок бижиктиг болгаш билдинг кижилер болуун дөш, Коммунистг партия болгаш Совет эрге-чагырга дык хей чүдүлдерин кылат. Алыгын беш чылда бисте чырылышкын эң-не сайыра-рагай капиталистиг чурттарын байдалаа билин кестүп көрбөз денгелде болгаш кабарышкынга четкен турар. Бистин чуртуууска бүгү-нигитин ортумак өөредилгенин колдуунда боттанган турар.

Мычалааж ортумак школанын өөредилгенин тургустунганда улуз четпес бар. Бистер практиктиг ажал-чорудулага белекелен четпес ажал кижилерин ортумак школадан доостуруп үндүрүп турар бис.

А бистин ажалыктарын күш-ажылдыг практиктиг чачыдарын, мычаарга бөдүп күш-ажылдыг эвес, харын амгы үнелги эртемине болгаш техниказына үндөшкөнгөн күш-ажылдыг практиктиг чачыдарын сийниктирери биске херек болуп турар. Ам, бистин улус ажалыкчыныг чаз нарын техника-биле чепсегел турарын байдалдарында, ортумак эртем чүгө мастерге эвес, харын ажалчы кижиги бүдүрүгө-даа улам-на эргежок чугула болуп бар чыдар.

Мычанга болуун билгилерин амыдыра, улуз ажал-агылыг херек кырында канчаар ажалгаары дээринге бүгү өзүп олурар салгалчыларын өөредир

ринин сорулгалы кижилеринин болгаш улус ажал-агылыг улуз ужу-дузалыг болуп турар.

Шаанда ол сорулганы В. И. Ленин сазган. Комсомолдун XX съездинин кижилеринин 1920 чылдыг октябрь 2-де чүе чугаалап турар, ол мында дөш:

«Бүгү чуртту ажал-агыл таллазы-биле чаагайжын төртүндүреринин сорулгалы, амгы үнелги эртемине, техниказына, электринин үндөшкөнгөн амгы техниктиг сүүргө чер ажалын-даа, үлөтүрүгү-даа өдө организастары болгаш катан тургузары бистин мурунуга туруп турар. Электриктиг бичке билбес кижилер таарышпас, анал-ла бижиктиг болуу анал четпес дээрин силер кончүг эки билер силер. Мааза дээрин деп чүгү чүвөл дээрин билери четпес: ону үлөтүргө-даа, чер ажалында-даа, үлөтүрүгү болгаш чер ажалын тус-тус адыралында-даа техника таллазы-биле канчаар ажалгаарын билер херек. Ону кыларына боттары өөренип алыр херек, бүгү өзүп олурар ажалчы салгалчыларын адаа өөредир херек».

Партия болуун XIX съездининге ол сорулганы шийтирлеринин оруун — школаны политтехниказынын оруун ажалыгын билдинтир болгай. Мычалаажок бо таллазы-биле практика кырында кылдыгын чүгү ам-даа кончүг эвөөм. РСФСР-нин болгаш өске-даа эвилелден республикаларын чырыдышкын министрстволары школаны политтехниказын дугайында Коммунистг партиянын Директиваларын чокку үдө күтсепкери бүгү кемчелерин алыр ужуруглар. Ол херек кончүг чугула ужу-дузалыг херек болуп, ону моон сонгаар чызырын канча-даа болуруп болбас. Ол сорулганы долузу-биле болгаш ботчамчалыг шийтирлерин бистин ажалыктарын шын кижилерининге, коммунизминг тулушкунга илдепейлик база билдинг кияригени ажал оол болгаш кыс бүдүгүн белекелеринге чугула ролду ойнар.

Ажалыктарын кижилеринин херээге ажал-бүрү кемчелерин ап чорударын кончүг хей аргаларын, төндүмөс тургаларын бистин хей миллион кижигуеринг ленинчи комсомолуука бар болуп турар.

Ийинг турбүзе, школа, бүдүрүгө, албан черлеринде комсомолдун кижилерин ажалы амгы үдө буу барымдаалаан шийинчыл болуп, коммунизмин дугайында нигити чугаалар-биле үлөгер өртүгөн болгаш амыдыралдыг чугула айтырыгларын амыр илелде-санаалар чогадыр-биле өйкөжү турары ковар эвес. Ап чорудар кемчелерин төмөс-батпас планнарын чогадып турар, диги ажал-херек ышкындырын каар болуп-дүр.

Комсомол болуун ажалын өдө тургузуп, бистин бүгү ажалыктарын бөдүрүп-биле хандырап ужуруг болгаш ычпач шыдаар-ла.

Профивиле организастарын алгаш көөргө, олар ажалыктарын кижилеринин болуун киржилгенин элөөн хей таварыгаларга културга-массалыг болгаш күш-културга ажалыгга ажал-херекти үндүрүп бөрү-биле кымылаарынын турар. Ол дээрге, эвөөш-тир эштер, кончүг эвөөш-тир!

Амгы үдө комсомол болгаш профивиле организастарын ажалыктарын динчалыгын колдуунда эки организастаан, ажалыктарын кымыккан куженишкенин шын улаанышкыныгча улап бибей турар болгаш ону кылып өөренип алырын ораалашкын турарлар. Ол ажалыкшынын, бөдүстүг шанызын, чаа техниканы, агротехниканы өөрениргө, массалыг спорт маргылааларында, ажалыктарын күжү-биле шийлери, массалыг оюнуларын болгаш ыларын белекелеринге, култура оруун ажал култур шийеринге, оларын арыг-шевергин, корум-чурумун тургузарына четпес ажаллап турар, а дык хей таварыгаларга салгы-даа, чечектерин-даа озуруптүп ап болуп болгай.

Бир эвес партия организастарына улуругун бистин комсомол организастарыны харымсалгаан болгаш оларын барым-ла кичээгөй салбайн турары боттарынын-на эштеринге болгаш акы-лукмаларынга ынашкын болуу-ла билдирер болза, күзөл турда кылар-ла чүе мун чок-тур.

Бисте, чижээ, спорт дугайында хей чугаалажып турар, мычалаажок улустун амыдырал-чуртталгазы болу берген бөдүлүг массалыг спорт ажал-мракта-ла четпес бис. Улуустун, бирги эелдеге ажалыктарын күш таллазы-биле кижилерининге эң-не кошмаш дивес кичээгенин салып херек.

Бир эвес бистин ажалыктарын калды-даа ажалыгт кемчелерин бөдүлү-биле,

ынакшыл-биле, сундугушкун-биле сегирин алыр болза, ол херекке эң-не илдепейлик киржир база кияри-даа турар.

Ажалыктарын кижилерин бүгү улаанышкыннарга, күрүнегич болгаш хей-нигитин бүгү эвөөлөрүн, а ол ышкаш өт-бүлөгө албан-биле шынчыл экижидер херек дээрин илде.

Партия, совет, комсомол болгаш профивиле организастарын, чырыдышкын ажалдакчыларын, ада-нелер уругларын, ажал кижиги бүдүгүн социалистг бөдү, тодаргайлаарга күш-ажылга ынак кылар, хоолжудуларын болгаш социалистг нигити чуртталганын дүргүнегич хундүлгөп өөрүгө ышкынчыл база чайгылыш чок кижилерин ужуруглар. Оон-биле кады коммунизмин билик медресидиг тургузукчуларын кижилеринге улуз ролду ойноп турар марксени-ленинчи теорияны ажалыктарын ортузунга пропагандаларын бүгү кемчелер-биле күтсепкери болгаш экижидер эргежок чугула.

Чамлык ажал кижилерин чуртталга, хей-нигитин черлеринге шын эвес ажал-чанын коммунизмин болгаш комсомолдулар тоовайн көрүп эрттирбес ужуруг. Хей-нигитинге улуз чангыс-даа буруулук чорукту чугаалажып көрбейн база хей-нигитин мурунгула тургустунган артырып каап болбас.

Совет чогаалчыларын, кино, театр ажалдакчыларын бистин ажалыктарын ажалыктарын хамыкшынтыг дег, ону бурунлаар эдирт, бистин улуз үнелги мадыраларын кижилерин, совет ажалыктарын шийинг эвөө-даа бол чамлык кезөөн-де ам-даа бар болуп турар хоралыг ажал-чачыларын уулааларында дулаамчыл дег чаз эки чогааларын, киноларын, шийлери малап турарлар.

Бистин партия болгаш совет күрүнегич бистин ажалыктарын идея болгаш күш-ажыл таллазы-биле канчалган, эртемниг дээрлерин шийинг ап билдир, чаз техниканы ылап шийгээдип алган, бергелерден көртпөс, а ол бергелери ажал тилеп шыдаар, чаз туугуларын чымжындан көртпөс, кады күш-ажылдан чалдымас ажалын кыдыр моон сонгаар-даа кижилер.

Ол улуз херекке болуштуг күштерини харамнанг херөөсүн чок, чүгө дээрге ажалыктарын шын кижилерин — коммунизмин тургузушкунга бистин моон сонгаарг чедикширивистин үндөшкөй болуп. (Ургучулдыг адыш часкаашкыны).

Эштер! Төп Комитеттин өчтөт илелдеге көргүскөн сан медресе болгаш ажалды беш чыл планнын таллазы-биле Директиваларын чаралыгын төлөвиле болза Коммунистг партиянын улуртууга-зы-биле совет улустун чедип алган улуз тилелдеринин болгаш бистин Төрөн чуртууштуг коммунизме шийгөшкөнгөн кайгамчыктыг перспективаларын тодаргай херечин болуп.

Чурттуг мурунгула туруп турар сорулгаларын шийтирлеринге бүгү эргежок чугула чүдүлдер бисте бар: күчүгүтү улус ажал-агыл, күш-ажылга ынакшылдыг улус, дуржугалыг кадарлар, демиседиг сорулгаларын болгаш оларын чедип алырын оруктарын билдир. Ам бүгү ажал херек болза бистин шийгөшкөнгөн, улуртук ажалдакчыларын-даа, анал коммунизмин-даа улам эки ажалдаарында болгаш социалистг тургузугун бар аргаларында чаз эртыг күштерин бүрүн ажалгаарында, боттарынын билгилерин доктаамал билдиринген, совет улусту хей-нигитин ажалы медресидиг көөр бөдү, коммунизмин улуз идеяларын бөдүгүн ажал кижилеринден хамаарып.

Коммунистг партиянын XX съездинин шийтирлерин-биле хей-аът кирген бистин алдарыг партияныс болгаш ону доктадыр сырый каттыккан совет улус, мадыр улус болуун чогаалыч ажал-чорудууларын ам-даа улуз күженишкын-биле болгаш күш-биле калбартыр, коммунизмин тургузарын, бүгү дегелеге өрүп болгаш быжыг тайбын хандыраарын, бүгү улустарын эп-найыралын быжыг-тарын болгаш хатжугуерин херөөгө чаз мыларгангай чедикширивистин чедип алыр. (Адыш часкаашкыны).

Бистин улуз улустуулуг бүгү тилелдеринин организастарын болгаш хей-аът кияриктиг бистин алдарыг Коммунистг партияныс дегелерин! (Ургучулдыг адыш часкаашкыны).

Бүгү кижиги төлөгөтенин тайбыны, хосталгазы болгаш ажал-кежин дөш бистин-биле кады кымымаккай демисежип турар коммунистг база өске-даа акы-лукма бүгү партиялар дегелерин! (Динмитиг, ургучулдыг адыш часкаашкыны).

Бүдүрүлгеге херээженнерин киржилгезин калбартыр

Сүт-Хал районун колхозчу херээженнери колхоз бүдүрүлгенин аныг-агы адыралында илдепейлик ажаллап турарлар. Илангы колхозтарын ажал-агыл-ын кол адыры—мал ажалын сайырадыр, оон баш санын өстүрер болгаш продуктууун белир херекке херээжен колхозчуларын киржилгени улуз болуп турар. Оон чижээ болза, Калинин аттыг колхозта сурагыл хойжу херээжен колхозчу эш Дивестон болуун каларып турары 275 баш хондан өрткөн чылда 356 хурагаларын өстүрер, улуз хой бургаулан 2.1 кг дүгү кырып алган. Эш Дивестон күш-ажылдыг немерде төлөпкөн кыдыр 24 хурагаларын, 27 кг дүгү саадып алган.

Киров аттыг колхозтун өшкү каларынын эш Серкин болуун каларып турар 162 өшкүлдерин 190 аналарын медин өстүргөт, 14 аналын күш-ажылдыг немерде төлөпкөн кыдыр алган.

Районда Калинин аттыг колхозтун саанчын эш М. Седен-Ама болууга быжылаан 11 инектин инес бүдүрүгүн 978 литр сүтү, Жданов аттыг колхозтун саанчын эш Хандыаа 839 литр сүтү саап алган, күш-ажылдыг немерде төлөпкөн алганар. Жданов аттыг колхозта хаван ажалчын эш Кандок 7 баш төрүтү хавандан 154 хаван оолдарын бүрүн өртүргөн ам төрүтү хаван бүдүрүгүн 22 хаван оолдарын алган. Эш Кандок эртен чылда 982 күш-хүнүн ажаллап алган. Колхоз баштаар чери оон чедикширин үнелеп көргөш, анал 7 хаван оолдарын күш-ажылдыг немерде төлөпкөн кыдыр саап берген.

Оон-биле кады районун херээженнерин бүдүрүгө ажалында киржилгенине ам-даа улуз четпестерин барын айтыр херек. Районда күш-ажыл кылып шыдаар колхозчу херээженнерин 12 хуузу күш-ажыл минимун күтсөтөөн болуп турар. Колхозтарын баштаар чердери херээженнерин колхоз бүдүрүлгенине хандыраарын чугула сорулгазы болуп.

Д. ШАЛДЫГ.

Би-Хем районда

Би-Хем районун колхозчуларын, МТС болгаш совхоз ажалдакчыларын партиянын XX съездинин материалдарын калбаа биле өөренип эгелөөн, партиянын XX съездинин Н. С. Хрущевтин илелдиги танышкан, районун колхозчуларын ажалын, албан-хаакчыларын партиянын болгаш совет чазактын иштин болгаш даштын политиказын ханы сагыш сеткил хамышкын-биле хүдөө ап турарлар.

Өк сурдаа «Искра» колхозтун даргазы эш Девжен — бистин партиянын XX съездин социализмде коммунизме чоруту шийингилерин орун бистин улуз Төрөн чуртууштуг мурунгула ажалын турар-дыр. Бистин колхозтун колхозчуларын чокку чыдыларын иштинде тараа бүдүргөгенин ийи катан угааттары деп хүдээге алганар — дөш. Оон кыйа кукуруза, картофель болгаш ногаа бүдүргөгени калбартын колхозчулар хүдөөнү турарлар.

«Ызыл сыйдыс» колхозтун колхозчуларын

Район библиотеказынын ажалы

Чадаана хоорайда район библиотеказын эртен чылын чамлык ажалынын кылан. Библиотеказын ном фондуу чыл бүрүдө өзүп турар. Оон доктаамал номчулуктарынын саны 1270 кижиги четкен. Эртен чылын номчулук конференциямын үш улаа, литература кезжээтин үш улаа эрттирген. Көдө клубтарын чанында көжү чоруп он библиотекарларын болгаш номдар дегелгенин организастаан. 21 мун ажал ном фондуу беш көдө библиотекарларын тургустун.

Оон-биле чергелештир район болгаш көдө библиотекарларын ажалында улуз чептестер бар. Илангы көдө библиотекалар тазжыр бажынар-биле хандырып-май турарында, оон номдарын билин салыр, шыгалаа чердери чок болуп турар. Ол таллазы-биле көдө Советтер четпес кемчеп ап турар.

Калинин аттыг колхозта көдө библиотеканын

Бараанга негелдени хандыраар

Чөөн-Хемчик районун Баян-Талаа «Октябрь 30 чылы» колхозта хуучу кезжигуерини хурамы чокка чаз болуп өрткөн. Адаа Баян-Талаа магазинин ажалында дугайн чугаалашкан.

Бараан саарылганын болгаш белекелдер планын эртен чылын ажал күтсепкен. Мычалаа-даа магазин эргелектин эш Тараканованын ажалына улуз чептестерин тургуну хуучу кезжигуер илелеткен.

Массалыг херегелдин барааннарын садып алышкыларын негелденин үзүктелдир чорук Баян-Талаа магазинине турган. Районда бар барааннарын чоругу өйүндө алган херегелдерин негелденин чеп хандыра дугайында эш Тараканова сагыш чонангыр эвес ажаллап келген.

Көдө ажал-агылдын чугула кампанияларын үзүндө болгаш ырак черде турар колхозчу малчынарыг уунушкуну садып чангыс-даа катан организастаан-маан. Колхозчуларын болгаш суурну

херээженнерин колхоз бүдүрүлгенине хандыраарын чугула сууру — ажалын организастап тургузарына сагыш салбайн турарында, амылаа чедир колхозтарда чангыс-даа ажал чок.

Колхозтарда болгаш албан организастарында херээженнер чөвүлдерин организастап тургускан чорук ында ажаллап турар херээжен чонун ортузунга хей-нигитин ажалын чорударынга болгаш херээженнери коммунистг бөдү кижилеринге улуз ужу-дузалыг болган. Ийинг турбүзе, чамлык партия организастарын секретарларын херээженнер чөвүлдеринин ажалында кичээгөйи салбас чүдүлдер бар. Чижээ, Сүт-Халында ортумак школа партия организастарын секретары эш Котова:

